

Leszek Zinkow<http://orcid.org/0000-0003-0681-7428>

Instytut Kultur Śródziemnomorskich i Orientalnych PAN, Warszawa

leszekzi@interia.pl

DOI: 10.35765/pk.2020.3003.02

Od Redakcji

Francuski filozof Jean-François Lyotard, mimo że był zdeklarowanym postmodernistą, nie zawahał się nazwać fenomenu „mitu śródziemnomorskiego” wielką metanarracją kultury europejskiej. Dziedzictwo antyku grecko-rzymskiego przez stulecia budowało system aksjologiczno-estetyczny, wzbogacony nowymi treściami – zwłaszcza chrześcijańską etyką, ale przecież także, na przykład, recepcją wielokulturowego Orientu. Spójny, choć zarazem niejednolity „mit”, powracał wielorako, rytmem kontekstów kolejnych epok historycznych. Czy i jak jest aktualny? Czy w gwałtownie globalizującym się świecie współczesnym symbolicznie pojmowane „Morze Śródziemne” pozostaje jeszcze jakimkolwiek punktem odniesienia? Wreszcie – przywołując tytuł naszego numeru – postrześć je możemy jako kulturowo inspirujące „centrum świata” czy już jedynie jako peryferie?

Proponujemy kilkanaście tekstów badaczy rozmaitych aspektów dziedzictwa śródziemnomorskiego – studiów zarówno bardzo szczegółowych, jak i ogólniejszych, przekrojowych. Tom otwiera artykuł Józefa Cezarego Kałużnego z Uniwersytetu Papieskiego Jana Pawła II, poruszający niezwykle interesującą problematykę transformacji i dostosowywania niektórych przedstawień ikonografii antycznej do nowych, chrześcijańskich potrzeb i zadań. Wojciech Mruk (Uniwersytet Jagielloński) przenosi nas w świat średniowiecznych pątników do Akki – miasta krzyżowców i stolicy Królestwa Jerozolimskiego, a Nicholas Coureas z Cyprus Research Centre in Nicosia – w świat dawnych cypryjskich kupców. Również Cypr, lecz tym razem widziany oczyma rosyjskich pielgrzymów, powraca w panoramicznym studium Svetlany V. Bliznyuk, badaczki z moskiewskiego Uniwersytetu Łomonosowa, natomiast Christopher David Schabel z Uniwersytetu Cypryjskiego pisze o problemach Królestwa Armenii w XIV stuleciu. Intrygujący wątek śródziemnomorskiej kuchni, ale w aspekcie historycznokulturowym, porusza Janusz Smołucha (Akademia Ignatianum). Przekrojowy rys współczesnego stanu badań nad dziejami polskiego podróżnictwa na Bliski Wschód kreśli Hieronim Kaczmarek z Instytutu Kultur Śródziemnomorskich i Orientalnych PAN, z kolei

Bożena Prochwicz-Studnicka (Ignatianum) podaje historycznokulturową analizę średniowiecznych autobiografii arabskich. Dalej proponujemy analizę ks. Szymona Tracza (UPJP II) – włoskich inspiracji malarzkich w dekoracji katedry we Fromborku, oraz studia trzech włoskich badaczy i badaczek: Alessandro Bocolini (Università degli Studi Della Tuscia, Viterbo) wskazuje na skomplikowane kwestie papieskich zabiegów dyplomatycznych w dobie Ligi Świętej (z ciekawym wątkiem wiktorii wiedeńskiej Jana III Sobieskiego), Alberto Castaldini (Babeş-Bolyai University, Cluj-Napoca, Rumunia) śledzi szlaki siedemnastowiecznej podróży George’a Whelera do Lewantu, a Olga Piccolo (Università degli Studi di Bergamo) – już znacznie bliżej naszej współczesności – omawia „włoskie” elementy stylistyczne w twórczości portretowej Olgi Boznańskiej. Tytułową część numeru zamykają turkologiczne artykuły badaczek z Uniwersytetu Jagiellońskiego: Sylwii Filipowskiej o Halikarnasie Balıkçısı oraz Grażyny Zajac o motywach śródziemnomorskich w literaturze tureckiej.

Stałe działy „Perspektyw Kultury” proponują pojedyncze, ale bardzo wartościowe naukowo teksty. Dział „Zarządzanie międzykulturowe” zawiera bardzo interesujący, trójautorski (Jakub Lickiewicz i Marta Makara-Studzińska z Collegium Medicum UJ oraz Patricia Paulsen College of Education and Human Sciences, Oklahoma State University–Stillwater) artykuł o tak zwanych grach poważnych i grach planszowych (Serious and Board Games) w kontekście zmian kulturowych. Numer zamyka tekst Stanisława Sroki (Ignatianum), w którym omówiony jest wkład spolonizowanej francuskiej rodziny Teisseyre’ów do kultury polskiej.

Życzymy ciekawej i pożytecznej lektury.

Leszek Zinkow – jego zainteresowania naukowo-badawcze obejmują zagadnienia kulturowych studiów porównawczych, zwłaszcza recepcję dziedzictwa starożytnego Wschodu (głównie Egiptu: narracji historyczno-mitologicznych, symboliki). Zajmuje się także podróżopisarstwem z destynacją orientalną (edycje tekstów), dziejami muzeów i kolekcjonerstwa, ponadto – historią kultury współczesnej, historią oraz praktyką mediów, społeczną historią nauki, problematyką transferów i innowacji kulturowych. Członek International Association of Egyptologists (Mongucja), Polskiego Towarzystwa Kulturoznawczego oraz Komisji Filologii Klasycznej Polskiej Akademii Umiejętności (Kraków). Zastępca redaktora naczelnego „Perspektyw Kultury” (w latach 2013–2016 redaktor naczelny).